

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 16.12.2025 nr 1.2-3/3162-1

Meie 29.12.2025 nr 1-5/542-1

**Arvamuse avaldamine isikuandmete kaitse seaduse ja
teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse
seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta**

Tervise Arengu Instituut (TAI) on läbivaadanud Justiits- ja digiministeeriumis väljatöötatud isikuandmete kaitse seaduse ja teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu ja esitame järgmised märkused:

- 1) TAI ei saa nõustuda hinnanguga, et uus seaduse sõnastus vähendab teadlaste halduskoormust. Terviseandmeid kasutavates teadusuuringutes peame teaduse hea tava kohaselt igal juhul läbima eetikakomitee menetluse ka juhul, kui taotleme pseudonüümitud andmeid, sageli on see ka publitseerimise eeltingimus. Lisaks peame edaspidi täiendavalt teavitama AKI-t igast uuringust, milles kasutame isikuandmeid. Kõige suurem probleem on meie hinnangul seni kehtinud nõude eemaldamine, mille kohaselt pseudonüümitud eriliiki andmete kasutamiseks on vajalik eetikakomitee kooskõlastus. Eetikakomitee ei hinda mitte ainult andmekaitse nõuete täitmist, vaid ka andmete minimaalsuse printsiibi täitmist, kaudse tuvastamise võimalust, uuringukavandi asjakohasust ja metoodika pädevust ning muid uuringueetikaga seotud asjaolusid. Nõude eemaldamine suurendab olulisel määral TAI kui andmekogude vastutava töötaja halduskoormust. Esiteks suureneb tõenäoliselt päringute maht, sest uuringute tegijad ei pea enam eetikakomitee hindamist läbima ja teiseks peab edaspidi TAI ise hindama neid üldnimetatud uuringuga seotud asjaolusid, mida varem hindas eetikakomitee.

Eetikakomitee hindamise nõude puudumine eriliiki andmete puhul võib tekitada ka laiemaid probleeme (annab vale signaali, et pseudonüümitud uuringuid nt terviseandmetega võibki teha ilma eetikakomitee kooskõlastuseta) ja on vastuolus hea tavaga. Samuti näeme riski, et juhul kui uuringut soovib läbi viia nt. väiksem KOV oma elanikele osutatava teenuse parendamiseks, siis võivad isikuandmed vaatamata pseudonüümimisele olla valimi väiksuse tõttu siiski isikustatavad.

- 2) Eelnõu kohaselt (IKS § 6 lg 9) nähakse ette võimalus, et kui uuringu tegija töötleb andmeid ühe andmekogu piires, mille vastutavaks töötlejaks ta on, siis ei pea ta järgima § 6 lg 3 p-de 1–3 ja lg 5 ning 7 nõudeid. Samas ei kohaldu nimetatud säte, kui uuringu tegija töötleb andmeid, mis pärinevad mitmest andmekogust, olles samas ise nende kõigi vastutav töötaja. Vastav selgitus on küll toodud eelnõu seletuskirjas, kuid ei ole sõnaselgelt väljendatud eelnõu tekstis. Õigusselguse huvides teeme ettepaneku lisada IKS § 6 lõikesse 9 järgnev lause: “Kui uuringu

tegija töötleb isikuandmeid, mis pärinevad mitmest andmekogust, mille kõikide puhul on ta vastutavaks töötlejaks, siis § 6 lg 3 p-de 1–3 ja lg 5 ning 7 nõuded kohalduvad.“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Annika Veimer
direktor

Teadmiseks: Justiits- ja Digiministeerium

Marlen Piskunov
marlen.piskunov@tai.ee

Katre Sakala
katre.sakala@tai.ee